

Tekst: Exodus 19: 1-11 en Johannes 17: 14-26

Lieve mensen,

‘Vanaf nu ben ik wees,’ dat zeggen volwassen kinderen wel eens als de laatste van hun beide ouders is gestorven. Laatst hadden wij vrienden van 60 op de bank die dit zo ervoeren. Die zeiden, toen we het over hun ouders hadden, dat ze wees waren. Het voelde alleen, bijna als aan hun lot overgelaten.

Hoe oud je intussen als kind zelf ook bent, je blijft kind van je ouders. Ouders blijven zich vaak ook zo tegen hun kinderen gedragen. Dat missen, dat iemand je als zijn of haar kind aanspreekt, dat laat je voelen dat je wees bent. Voorgoed zonder ouders zijn. Onderschat dat niet. Als dat je als kind overkomt, gaat dat levenslang met je mee. Dan moet je het doen met wat je voor dat moment van hen kreeg. Op ouders kun je altijd terugvallen, als het goed is. Dat het niet altijd goed is weten we, en toch, de wetenschap dát ze er zijn is het meest wezenlijk.

Hier buiten aan de Breedplaats staat de Botniastins. Na een geschiedenis met veel wel en wee erft in 1853 de diaconie van de Hervormde kerk de Stins, en dan krijgt het de bestemming van weeshuis. Dat bleef het bijna een eeuw, tot 1948. Als de muren van de Botniastins konden spreken, zouden ze heel wat te vertellen hebben.

Het gevolg van wees worden is, dat je opschuift in de generaties. Je voelt, nu ben ik, nu zijn wij aan de beurt. Ja, het kan veel oproepen. Als wees voeg je een nieuw hoofdstuk toe aan het verhaal met je ouders, en elk kind doet dat op een eigen wijze.

Er is ook een niveau waarop wees-zijn de buitenkant is. Want in je ziel ben je nooit wees. Op zielsniveau blijven je ouders altijd bij je, net als je geliefden. Je ziel komt voor altijd uit deze twee ouders voort, uit geen andere. Zelfs als je ze niet kent, zelfs je gebrouilleerd bent. Ook als er breuken zijn geweest die bij leven niet meer zijn bijgelegd. In de ziel blijft voor altijd verbinding.

Jaren terug noemde men onze samenleving verweesd. Het lijkt er nu ook op dat we dat zijn, verweesd. Zonder verbinding met God de Vader zijn we verweesde mensen, en of we dat zelf zo ervaren is daaraan ondergeschikt.

Deze zondag na hemelvaart draagt de naam Wezenzondag. We herinneren ons vandaag, dat we verweesde kinderen waren, kunnen zijn of worden. Maar dat daarmee de kous niet af is, leren de lezingen van vanmorgen ons. Het is ook de zondag waarop we ons klaar maken voor het Pinksterfeest. We ruimen onze innerlijke rommel op om ruimte te maken voor de heilige Geest en voor Gods leefregels. In het hart van dit alles is intussen de ervaring van verweesd zijn, van alleen gelaten zijn als gemeente.

Vorige week zondagavond hing er onweer in de lucht. Ik had het niet meteen door, ik fietste nog een eindje. Het was al donker en ineens begon het te weerlichten. Ik zou net over de hoge fietsbrug bij Franeker, richting Hitzum over het *Hitsumer binnenpaad*. Ik wist niet zeker of ik niet rechtstreeks een onweersbui in fietste. Hoe dan ook, ik durfde niet verder, dus keerde ik om en fietste weer terug over die brug. Bovenop bleef ik stilstaan om even te kijken waar de onweersbui was. Ineens kwamen er van de andere kant drie lichtjes de brug op. 'Drie tegen één,' schoot het door me heen. De lichtjes bleven aan de voet van de brug stilstaan. Ik dacht 'vreest niet' en besloot ernaar toe te fietsen. Het bleken drie jongens van een jaar of 13 te zijn. Ik groette en ze zeiden: 'We dachten dat u misschien wel politie was. 'Nee hoor,' zei ik geruststellend. En toen zei één van hen: 'O u bent de priester?' 'Ja,' zei ik, 'zo ongeveer.'

Ik vond het grappig dat ze me priester noemden. 'Maar hoe weten jullie dat?' We hebben op de Korendrager gezeten en daar was u ook een paar keer... 'En wat doen jullie hier op dit uur?' 'Ja we moesten van meneer van school foto's van natuur maken en we wilden de bliksem op de foto zetten.' Met een glimlach over deze onverwachte ontmoeting waarin ik even priester was, fietste ik weer naar huis.

De dichter Rilke noemde een priester 'ein Mittler zwischen Gott und Menschen', een bemiddelaar tussen God en mensen. En dat is precies wat de hoofdrolspelers van vanmorgen, Mozes en Jezus, doen. Ze bemiddelen tussen het verweesde volk, tussen de verweesde gemeente én God. Beide zijn zij priesters, Mozes als nazaat van de priesterlijke stam van Levi en Jezus als hij het hogepriesterlijke gebed bidt.

Wat is een priester in de Bijbel? Het is iemand uit de stam van Levi, zoals Mozes en Aaron dat zijn. Levi betekent begeleider, van twee partijen weer een maken, verbinding aanbrengen. Een informateur komt het verst als hij iets priesterlijks heeft.... In de Bijbel is een priester precies dat, een bemiddelaar tussen mensen. Iemand die je niet beetneemt, maar bij de hand neemt. Veel mensen verlangen

naar zo iemand, iemand die je begeleidt. Er is een wereld aan coaches. Mensen verlangen naar iemand die hen bij de hand neemt. Dan kom je bij een coach, of bij de psychiater of psycholoog, of bij de dokter, en die praat met je of schrijft soms ook pillen voor.

Maar mijn ziel vraagt om meer, ze vraagt om een heenreis naar de levensbron, naar kracht van daaruit, levenskracht. Precies die kracht krijgen wij vanuit de Bijbel. Dat weet de Bijbel en daarom is er een dag die anders is dan alle andere, de sabbat. Sabbat wil zeggen, nu maak ik ruimte voor mijn ziel om terug te keren naar die onuitsprekelijke bron of bodem in mij, waaruit mijn leven stroomt. Dat terugkeren, dat ervaren geeft in ons mensen een gevoel van veiligheid en vertrouwen. Daar kom je thuis na een week van werken, na een veelheid aan indrukken of juist na een week van leegte en uithouden. Je komt thuis bij deze dag van inkeer anders dan alle andere. Niet uit de ander put je, maar uit die innerlijke bron van overvloed. In het Engels heet die bron zo mooi *Lifegiver*. Mensen die lijden aan een depressie weten wat het leven zonder stromende bron van leven betekent.

De Bijbelse priester komt in veel verhalen voor. Het is ook de titel, de naam voor iets in ieder mens, een beweging is het. Het is wat ons brengt van het zien van de buitenkant naar rondzien in de binnenkant van de tempel, van ons lichaam. Hoe is het daar? Weet je eigenlijk wel van een daar? Iemand zei: 'De mens scheidt zijn lot van binnenuit.' Zeggen die woorden je iets? Of laat je wat je bent en hoe het met je gaat bepalen door de buitenkant?

De priester in ons is, dat wat de ogen opslaat naar de bergen en vraagt van waar komt mijn hulp? Mozes weet ervan. Hij – de uit het water geviste – brengt het volk tegenover de berg. Israël legerde zich, lazen we. Beladen taal in deze dagen waarin Israël zich ook legerd aan de grens van Gaza. Legeren, het is iets anders dan belegeren.

Ze legeren zich tegenover de berg. In de krant las ik over bergbeklimmers die de Himalaya tot 8130 m hoogte beklommen en bedwongen en zo de weg naar boven aflegden, waar ze het niets en absolute eenzaamheid aantroffen. Mozes beklimt ook een berg, maar als hij boven is, dan is het daar niet stil, daar is geen absoluut eenzaam zijn, maar dan wordt hij aangesproken

De priester Mozes brengt daar het offergebed. Want, zo weet Mozes, God woont hier. Mozes is de berg opgegaan. Daar staat een werkwoord dat voor het opgaan in de tempel staat. Mozes gaat, zo blijkt verderop in Exodus, met deze klim in wezen de tempel in. Hij klimt daarin op door de voorhoven heen naar het heilige en dan naar het allerheiligste en daar, daar spreekt God. Als hij als priester naar de berg gaat, dan gaat hij van buiten naar binnen. De berg

heeft met het verborgene en binnenste te maken. Aan het oog onttrokken, zoals de wolk dat ook doet. God is in de wolken, en wij? Wij staan er als Israël tegenover gelegd.

Mozes zit in het aller diepste binnenste van de berg en daar begint God te spreken. Het is mystiek en mysterie wat we hier lezen, hier staan God en mens met elkaar in verbinding en zijn ze samen. Hier roept God: 'Op adelaarsvleugels droeg ik jullie uit Egypte, laat ik jullie bij mij komen, sluit Ik met jullie het verbond en als dat nu zo is, wees dan een koningschap van priesters.' Hier noemt God niet de uitgezonderde priester, maar heel het volk moet priester zijn. Het volk moet zich heiligen en verbinden. Als de priester in het heilige der heilige van zijn binnenste is afgedaald en daar ervaart, dat zijn hulp is in de Heere die hemel en aarde gemaakt heeft, dan keert hij om en gaat op de terugweg, weer naar buiten. Dat is bidden.

Dat is hogepriester zijn. Hogepriester in de mens wil zeggen, ik weet me verheven, ik weet me in contact met God. Daar gaat het om als Jezus leert en weet: 'Ik en de vader zijn een.' Wat de hogepriester doet, dat leert Jezus aan ons. Hij bidt tot de vader. Hij bemiddelt bij de Vader.

Er zijn mensen die zeggen dat dit hoofdstuk van Jezus' hogepriesterlijk gebed zijn versie van het Onze Vader is. Vader in de hemel, mijn vrienden hoef je niet op te hemelen, maar behoedt ze voor het boze. Spaar hen voor het ten prooi vallen aan het kwaad.'

Het boze kan zich als een olievlek verspreiden. Het boze is een roofdier dat je verscheurt, meedogenloos verslindt. Jezus bidt en brengt zo zijn vrienden bij God. Eigenlijk is zijn bede voorbede. 'Past u alstublieft op hen, als ik hen verlaat. Laat deze weeskinderen van de aarde niet aan hun lot over, want dan eindigen ze als op de Himalaya in het niets, in dodelijke eenzaamheid.'

Tot slot: Wezenzondag is het vandaag. Vanmorgen krijgen we zielzorg van Mozes en Jezus, zij nemen ons bij de hand. Of we nu alleen staan in het leven of dat we ons omringd weten, of onze ouders er nu wel of niet meer zijn in levende lijve, wij wezen zijn niet verweesd wanneer we meegaan aan hun hand.

Dadelijk na de preek luisteren we naar Psalm 2, in het Engels klinkt er dan dit:

*Waarom gaan de natiën allemaal zo woedend tekeer,
en waarom zijn de mensen zo vergeefs in de weer?
De koningen van de aarde staan op en ook de heersers,*

zij spannen samen tegen de Heer en zijn gezalfde.

Tijdens het schrijven van de preek wilde ik gisteren deze psalm 2 nog even opzoeken. Ik sloeg de Bijbel open bij de Psalmen, de Bijbel viel open bij Psalm 38 en daar stond:

*Bouw op de Ene, doe wat goed is,
bewoon de aarde
en wees trouw.*

Amen